

PRESENTACIÓ

El municipalisme al segle XXI

Joan Ridao | President de la Fundació Josep Irla | jridao@irla.cat

El món local i l'organització territorial estan d'actualitat. No només perquè als Països Catalans amb les recents eleccions municipals s'han renovat ajuntaments, consells comarcals, consells insulars i diputacions provincials, sinó també perquè els nous Estatuts, i els canvis que es proposen per part de l'Estat, estan modificant la nostra realitat.

L'Estatut de Catalunya de 1979 va fer aflorar un panorama molt complex en l'organització territorial i el règim local. D'entrada, la Generalitat no disposava del mateix marge de decisió política que en l'Estatut de 1932. Posteriorment, la praxi legislativa i política posà en relleu els obstacles existents en el camp de l'organització local administrativa del territori i en el règim local pròpiament dit. Així, després de més de 25 anys d'autonomia, no s'ha pogut establir un model territorial propi, en part a causa de la intangibilitat de les diputacions i a la superposició d'estructures administratives amb la creació dels consells comarcals, el 1987. En règim local tampoc no s'han produït avenços substancials, sobretot si es té en compte que la competència exclusiva sobre aquesta matèria ha quedat diluïda per la incidència abusiva de la legislació estatal, que ha asfixiat tots els àmbits que integren l'estatut jurídic dels ens locals, i ha privat la Generalitat de Catalunya d'intervenir en sectors estratègics com el règim electoral i el finançament.

La reforma de l'Estatut havia de solucionar aquestes disjuntives. Es tractava d'«interioritzar» l'organització ad-

ministrativa territorial amb expressions fonamentals com la singularització de la planta administrativa i un augment qualitatiu del poder de la Generalitat per a regular el règim de les entitats locals. No cal dir que aquests objectius gaudeixen d'un ampli suport en la doctrina jurídicopública i en el dret comparat. De fet,

la «interiorització» regional del règim local és una constant en estats unitaris descentralitzats com l'italià i en estats federals com l'alemany. Aquesta realitat reforça els arguments dels que neguen el caràcter de ràtio universal del règim jurídic de les administracions locals a l'Estat espanyol, qualificada de «bifront» –compartit per l'Estat i les comunitats autònomes.

Amb tot, amb el nou Estatut és reconeix per primera vegada la «posició singular» de la Generalitat «en matèria de sistema institucional», per la qual cosa el sistema passa a estar integrat per la Generalitat i pels ens locals. Tanmateix, aquests objectius han estat assolits parcialment. Caldrà veure com l'Estat legisla les bases i quin marge d'autonomia resta per regular el finançament i el règim electoral a nivell local; com es dissenyen les vegueries i què passarà amb els consells comarcals i l'infra municipalisme, per no parlar del paper del fet metropolità. Molts canvis i molts reptes plantejats amb cura i rigor en el número inaugural d'EINES, dedicat al paper del municipalisme al segle XXI. |